

ФОРМУЛЯР

Индекс: Фо 04.01.01-02

Издание: П

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дата: 10.01.2012 г.

Страница 1 от 11 стр.

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ “МЕДИЦИНА”

СПЕЦИАЛНОСТ “МЕДИЦИНА”

2019/2020 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЗА

СИД „КОМУНИКАТИВНИ УМЕНИЯ”

СПЕЦИАЛНОСТ “МЕДИЦИНА”

ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН “МАГИСТЪР”

По единни държавни изисквания: свободно-избираема

По учебен план на МУ - Плевен - свободно-избираема

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 2 от 11 стр.

Учебен семестър: четвърти

Хорариум: общо 30 ак. часа (4 ак.ч. лекции и 26 ак.ч. упр.)

Кредити: 2.0

Преподаватели:

1. Доц. д-р Цветелина Валентинова Митева, д.м., тел. 884 177
2. Ас. д-р Ваня Маргаритова Недкова-Миланова, тел. 884 122
3. Преподавател д-р Любомира Димитрова Гаджелова, тел. 884 122
4. Ас. Д-р Елка Тумбева, тел. 884-260
5. Асистент д-р Галя Найденова, тел.884 260
6. Хонорован преподавател д-р Мирослава Христова, тел. 884 122

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО:

Курсът на обучение цели да задълбочи познанията на студентите за същността и значението на комуникативните умения като необходима предпоставка и условие за изграждане и поддържане на ефективни взаимоотношения с пациентите и членовете на здравния екип за осъществяването на качествени здравни грижи. Чрез отработването на различни техники за общуване с пациента курсът цели да допълни и формира у бъдещите лекари професионална компетентност, гарантираща:

- емпатичност и чувствителност към здравните потребности на пациента;
- способност за създаване и поддържане на ефективни взаимоотношения с членовете на здравния екип;
- постигане на високо качество и адекватност на предлаганите здравни грижи.

Изясняват се основните страни, елементи и компоненти на общуването като процес, както и механизмите и ефектите му на въздействие върху участващите в него. Разглеждат се теоретичните основи и практическото приложение в медицинската практика на основните комуникативни умения, вербалните и невербални форми на комуникация.

Обсъждат се и се тренират чрез ролеви игри базисните комуникативни умения. Дискутира се ролята на емпатията във взаимоотношенията лекар-пациент и чрез участието на студентите в ситуационни задачи се практикува създаването на емпатична връзка. Разясняват се и се демонстрират комуникативни техники, необходими в работата с различните групи „трудни“ пациенти.

Подробно се разглеждат и отработват на практика основните принципи и правила, както и необходимите специфични комуникативни умения и техники за съобщаване на лоши новини, за решаване на конфликти и за провеждане здравно обучение на пациентите.

Обучението е с изключително практическа насоченост.

Задачи:

1. Да формира у студентите нагласа да възприемат комуникативните умения като задължителен и необходим елемент на професионалната им компетентност;

2. Да развие у тях способност да използват с терапевтична цел изградените с пациента взаимоотношения;

3. Да мотивира студентите да развиват и усъвършенстват непрекъснато собственото си комуникативно поведение и подходите към пациента;

След приключване на обучението студентите **трябва:**

Да знаят основните страни, механизми и елементи на общуването като процес и основните характеристики на базисните комуникативни умения;

Да могат да създават атмосфера, благоприятстваща общуването, да събират информация (чрез интервю) за здравния проблем на пациента, да изслушват и разбират пациента, да бъдат емпатични към пациента.

Да демонстрират научените техники за работа с трудни пациенти, усвоените стилове за решаване на конфликти, използването на общуването с терапевтична цел.

ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- Базисни лекции
- Учебно-практически занятия (упражнения)
- Разработване на есе по дадена тема

МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ:

- лекционно изложение
- дискусии
- анализ на учебен, обучителен филм
- работа в малки групи
- обсъждане на казуси
- ситуационни задачи
- ролеви игри
- филмиране, анализ и оценка на собственото комуникативно поведение
- общуване със симулирани пациенти
- Обучение “one to one” в реална клинична ситуация
- самостоятелна работа на студентите – аудиторна и извънаудиторна
- наблюдение

КОНТРОЛ И ОЦЕНКА НА ЗНАНИЯТА

- текущ контрол - устни изпитвания, разработване на казуси и есе.
- заключителен контрол: писмено и устно изпитване

Заключителният контрол се осъществява чрез изпит, включващ писмено разработване на теоретичен въпрос, устно обсъждане на казус и ситуационна задача.

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИЯ МАТЕРИАЛ ПО ТЕМИ

ФОРМУЛЯР

Индекс: Фо 04.01.01-02

Издание: П

Дата: 10.01.2012 г.

Страница 4 от 11 стр.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

N	Тема	Лекции бр. ч.	Семинари бр. ч.	Общо часове
1.	Въведение в комуникативните умения. Значение на общуването в медицинската практика за изграждане на терапевтична връзка лекар-пациент.	2	2	4
2.	Познаваме ли себе си – влияние на личностовите характеристики върху общуването.	-	2	2
3.	Самооценка на основните характеристики на комуникативното поведение. Бариери в общуването	-	2	2
4.	Роля и значение на обратната връзка в общуването. Асертивно поведение	-	2	2
5.	Базисни комуникативни умения	2	2	4
6.	Вербални и невербални форми на комуникация	-	2	2
7.	Междинни комуникативни умения-емпатия	-	2	2
8.	Комуникативни умения за постигане целите и задачите на консултацията. Транзакционен анализ	-	2	2
9.	Комуникативни умения, необходими за общуване с „трудни” пациенти	-	2	2
10.	Комуникативни умения, необходими при работа в екип	-	2	2
11.	Комуникативни умения, необходими при решаване на конфликти	-	2	2
12.	Burnout синдром и значението му за медицинската практика	-	2	2
13.	Обратна връзка със студентите	-	2	2
	ОБЩО	4	26	30

- 1. (2ч. Лекция + 2ч. упражнение) Общуването в медицинската практика - основни характеристики, значение.** Съвременни тенденции в общуването лекар-пациент; недостатъци. Модели на общуване. Необходимост от развитие на добри комуникативни умения у лекаря. Едностранно и двустранно общуване. Цели и задачи на общуването лекар-пациент. Значение на общуването в медицинската практика за изграждане на терапевтична връзка лекар-пациент и за постигане целите на консултацията. Най-чести грешки при междуличностната комуникация
- 2. (2ч. упражнение) Ролята на личността в общуването. Познаваме ли себе си – влияние на личностовите характеристики върху общуването.** Експресна диагностика на личностовите характеристики. Начини за повишаване на нашето съзнание за собствения Аз.
Какъв тип темперамент съм? – психологичен тест на В.Г. Норакидзе
Екстровеит или интравеит съм? – самооценъчен личностов тест по Маншоноу

Експрес диагностика на характерологичните особености на личността – тест на Айзенк

Влияние на акцентуацията на характера върху общуването - тест на Х. Шмишек за определяне акцентуация на характера.

Влияние на нагласата на личността върху общуването – тест за определяне на оптимистична/песимистична настройка на личността

Наличие на тревожна мнителност и влиянието ѝ върху общуването – тест на Д. Тейлър за идентифициране на тревожна мнителност.

Тест за определяне на ценностната система.

Тест „Какъв тип човек съм”.

Тест „Това съм аз!”

3. (2ч. упражнение) Самооценка на основните характеристики на комуникативното поведение. Бариири в общуването. Етапи на развитие на междуличностните взаимоотношения.

Себеразкриването – условие за задълбочаване на взаимоотношенията. Разлика между манипулативното и честното себеразкриване. „Прозорец” на Джоузеф Льфт и Харлингтън Ингъм (ДжоХарли). Необходимост от сравнение с другите при изграждане на представата за собствения „Аз”. Характеристики на ефективната комуникация и начини за постигането ѝ.

Какво желая да променя у себе си?

Тест за самооценка на „реалния АЗ” и „идеалния АЗ” чрез кратката форма на Q- сортировката на Butler Naigh по Helm

4. (2ч. упражнение) Роля и значение на обратната връзка в общуването. Асертивно поведение - обективни психологични тестове. Правила за изграждане на подкрепяща комуникацията обратна връзка. Самооценка на основните характеристики на комуникативното поведение по 5-степенна скала.

Тест – мога ли дам обратна връзка.

Тест – Асертивен ли съм

Игра „Жива” социограма.

Игра „Дирижирано рисуване”..

„Аз” в отношенията си с другите – поведенчески профил.

Помагащо поведение – елементи.

5. (2ч. лекция + 2 ч. упражнения) Базисни комуникативни умения – същност и приложение в медицинската практика. Видове, основни характеристики, роля и място на основните комуникативни умения в медицинската практика.

- **Интервюиране на пациента** – структура на интервюто, видове въпроси – място и роля в интервюто, изисквания и най-чести грешки при провеждане на интервюто. Insight-oriented интервю – същност и значение в Общата практика.

Ролеви игри за трениране уменияето за провеждане на интервю с пациента.

- **Изслушване на пациента** – същност на ефективното слушане. Демонстриране на активно внимание към разказа на пациента. Прийоми за вербална и невербална подкрепа разказа на пациента.

Ролева игра „Разсеяният доктор”.

Ролева игра „Внимателният и заинтересуван лекар”.

- **Разбиране (отреагиране, откликване)** на вербалните и невербални послания на пациента. Възприемане словесното съдържание на разказа на пациента. Отразяване съ-

държанието на разказаното от пациента. Парафраза – същност и значение. Обобщаване разказа на пациента – същност и значение.

Упражнения за формулиране на парафраза.

Задача за разпознаване и определяне вида на предварително формулирани отговори-реакции по повод определена ситуация – идентично отразяване на съдържанието, парафраза, повърхностно (частично) отразяване на съдържанието, внасяне на допълнителен смисъл.

Идентифициране на емоционалните сигнали на пациента. Емоционално отреагиране.

Тест за идентифициране на чувства: „Назови нарисуваното на лицето чувство” Упражнения за изразяване и разпознаване на емоции.

- **Обясняване (разясняване).** Преценка нивото на обща и здравна култура на пациента. Използване на достъпен и разбираем за пациента език. Ключови моменти при структуриране обясненията/съветите на лекаря.

Ролеви игри за отработване на техники за обясняване и съветване на пациента.

6. **(2ч. упражнение) Вербални и невербални форми на комуникация.** Същност, роля и значение на вербалните и невербалните форми на комуникация. Език на тялото – зрителен контакт, лицеизраз, поза, телодържание, жестове, мимики, особености на гласа.

Тестове за „разчитане” езика на тялото.

Тест „Чувствителен ли съм към сигналите на мълчаливата реч?”

Тест „Какво Ви говори езикът на тялото?”

Ролеви игри за отработване на техники за умело използване и разбиране езика на тялото при изграждане взаимоотношенията с пациента.

Упражнения за идентифициране и отразяване на чувства.

7. **(2ч. упражнение) Междинни комуникативни умения. Емпатията в медицинската практика.** Същност, място и значение на емпатията във взаимоотношенията лекар-пациент. АЗ-посланията и тяхното използване за постигане на автентичност в общуването.

Тест „Емпатичен ли съм?”

Тест за определяне наличието на синдрома на „изгарянето”.

Отработване на техники за идентифициране, вчувстване с пациента. Упражнения за формулиране на правилен емпатичен отговор – Аз послание, отразяващо съдържанието на разказа и чувствата на пациента.

8. **(2ч. упражнение) Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията.** Комуникативни умения за постигане на споделяно разбиране с пациента. Комуникативни умения за договаряне (споразумяване) с пациента. Комуникативни умения за въвличане на пациента във вземането на решение. Комуникативни умения за насърчаване на пациента за поемане на съответна отговорност за изпълнение на терапевтичния план. Комуникативни умения при провеждане на физикалния преглед. Комуникативни умения за здравно съветване и мотивиране на пациента за поведенческа промяна.

Отработване на техники за „открехване” на пациента, за създаване на благоприятна за общуването атмосфера.

Отработване на техники за съветване и мотивиране на пациента. Провеждане на мотивационно интервю със симулиран пациент.

Ролеве игри за отработване на комуникативно поведение, подпомагащо постигане целите и задачите на консултацията.

Анализ и оценка на собственото комуникативно поведение при изпълнение на ролевите игри – обсъждане на видеозаписите на участниците в тях.

Ролята на транзакционния анализ в консултацията лекар-пациент.

Тест за определяне нагласата ни за транзакции в общуването.

Значение на уменията да се противопоставяме при постигане целите и задачите на консултацията. Асертивно поведение на лекаря – характеристики. Определяне асертивният профил на студентите.

Ролеве игри.

9. (2ч. упражнение) Фактори, затрудняващи комуникацията. Комуникативни умения, необходими при общуване с “трудни” пациенти.

Фактори, определящи човека като „труден“ за общуване – личностово-обусловени и ситуационни (моментни). Същност на категорията „труден“ пациент. Специфични особености и принципи на общуването с „труден“ пациент. Съпротиви – същност и видове. Разпознаване и начини за справяне със съпротивите от страна на пациента. Мълчанието на пациента – съпротива или резултат на други причини. Анализирание на мълчанието.

Използване от пациента на косвени/непреки послания, метафорични и алегорични изказвания при споделяне на проблеми в особени ситуации: амбивалентност, проблеми свързани с обществени табута, страх от загуба на уважението на лекаря и др.

Специфични особености и характеристики на основни групи „трудни“ пациенти: депресиран, притеснен, агресивен, с говорни и/или слухови нарушения. Препоръки и правила за поведение на лекаря при тези категории пациенти.

Психологични особености на общуването с малките деца и с бременната жена.

Тест „Агресивен ли съм в общуването?“

Тест за определяне наличието на депресивни състояния.

Ролеве игри за отработване на техники за общуване с различни групи “трудни” пациенти: депресиран, притеснен, агресивен, с говорни и/или слухови нарушения.

Анализ и оценка на собственото комуникативно поведение при изпълнение на ролевите игри – обсъждане на видеозаписите на участниците в тях.

10. (2 ч. упражнение) Комуникативни умения, необходими при работа в екип.

Същност и принципи на екипната работа. Специфични особености на междуличностните отношения в отделните фази от развитието на екипа. Екипни роли. Стил на лидерство.

Отработване на техники за „напасване“ към характерните особености на членовете на екипа - прийоми за преодоляване на различията и за използване на общите характеристики при изпълнението на екипните цели.

Обсъждане на казуси.

11. (2ч. упражнение) Комуникативни умения, необходими при решаване на конфликти в медицинската практика.

Същност, причини за възникване на конфликтни ситуации и видове конфликти. Стиллове и комуникативни умения за решаване на конфликти като страна в конфликта или като посредник.

12. (2ч. упражнение) Burnout синдром и значението му за медицинската практика.

Граници на емпатията – „burn“-синдром

13. (2ч. упражнение) Обратна връзка със студентите

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 8 от 11 стр.

МЕТОДИ ЗА КОНТРОЛ:

Текущият контрол включва непланирано **устно препитване** за проверка усвояването на част от теоретичния материал и оценяване на успеваемостта при изпълнение на самостоятелни задачи – **разработване на есе** по зададена тема. **Окончателната оценка от текущия контрол** се формира като средно-аритметична от получените оценки.

Заключителният контрол се провежда под формата на **планиран колоквиум** (в края на курса на обучение), включващ:

1. Тест
2. Демонстриране на комуникативни умения (ситуационна задача)

Крайната оценка по дисциплината се формира на базата на оценката от текущия и заключителния контрол, като се изчислява по следния начин:

0.5 x окончателната оценка от текущия контрол + 0.5 x оценката от заключителния контрол
Крайната оценка се закръглява до единица и се вписва в учебната документация.

СИСТЕМА ЗА НАТРУПВАНЕ НА КРЕДИТИ

Общият брой кредити за дадена дисциплина е определен от учебния план. Разпределението им за аудиторна заетост и извънаудиторна заетост на студентите става въз основа на спецификата на дисциплината и според изискванията на Университетската система за набиране и трансфер на кредити.

МЯСТО НА ДИСЦИПЛИНАТА В ЦЯЛОСТНОТО ОБУЧЕНИЕ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА

Учебната дисциплина е от свободно избираемите дисциплини по учебния план на специалност “Медицина” и се изучава във втори семестър на втори курс.

Учебната дисциплина задълбочава знанията на студентите за междуличностните взаимоотношения и се явява непосредствено продължение на наученото в гимназиалния курс на обучение по дисциплините “Етика”, “Свят и личност” и “Психология”. Тя е основа за по-добро разбиране и доразвиване на уменията по дисциплините “Медицинска етика”, “Медицинска психология” и “Обща медицина”.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Курсът на обучение има **изключително практическа насоченост**. Завършването му осигурява **задълбочаване познанията** на бъдещите лекари относно същността и значението на комуникативните умения за медицинската практика, **отработване на** най-често използваните в нея **комуникативни техники** и **формиране на професионална компетентност**, гарантираща емпатичност и чувствителност към здравните потребности на пациента. След приключване на обучението се очаква студентите **да знаят** основните страни, механизми и елементи на общуването като процес и основните характеристики на базисните комуникативни умения; **да могат** да създават атмосфера, предразполагаща пациента и благоприятства общуването, да интервюират пациента, да го изслушват и разбират здравния му проблем, да бъдат емпатични към човешката болка и страдание; **да владеят и прилагат в своя**

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
		Издание: П
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 9 от 11 стр.

та практика научените техники за работа с трудни пациенти, усвоените стилове за решаване на конфликти и общуването с терапевтична за пациента цел. Усвоените от бъдещите лекари умения и способности за създаване и поддържане на ефективни взаимоотношения с пациента и членовете на здравния екип, за решаване на конфликти, за “справяне” с “трудни” пациенти, гарантират по-високо качество и адекватност на предлаганите от тях здравни грижи.

КОНСПЕКТ ЗА ИЗПИТ:

1. Цели и задачи на общуването лекар-пациент. Значение на общуването в медицинската практика за изграждане на терапевтична връзка лекар-пациент и за постигане целите на консултацията.
2. Модели на общуване лекар-пациент - съвременни тенденции; Едностранно и двустранно общуване. Най-чести грешки при междуличностната комуникация
3. Ролята на личността в общуването. Личностовите характеристики на лекаря и на пациента като фактор, повлияващ общуването.
4. Базисни комуникативни умения. Интервюиране на пациента – структура на интервюто, видове въпроси – място и роля в интервюто, изисквания и най-чести грешки при провеждане на интервюто. Insight-oriented интервю – същност и значение в Общата практика.
5. Базисни комуникативни умения. Същност и елементи на ефективното слушане. Прийоми за демонстриране на активно внимание към разказа на пациента. Вербална и невербална подкрепа разказа на пациента.
6. Базисни комуникативни умения. Разбиране (отреагиране, откликване) на вербалните и невербални послания на пациента. Възприемане словесното съдържание на разказа на пациента. Отразяване съдържанието на разказаното от пациента. Парафраза – същност и значение. Обобщаване разказа на пациента – същност и значение.
7. Вербални и невербални форми на комуникация. Същност, роля и значение на вербалните и невербалните форми на комуникация. Език на тялото – зрителен контакт, лицеизраз, поза, телодържание, жестове, мимики, особености на гласа.
8. Междинни комуникативни умения. Емпатията в медицинската практика. Същност, място и значение на емпатията във взаимоотношенията лекар-пациент. Граници на емпатията – „burn”-синдром. АЗ-посланията и тяхното използване за постигане на автентичност в общуването.
9. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Значение на уменията да се противопоставяме при постигане целите и задачите на консултацията. Асертивно поведение на лекаря – характеристики. Роля на транзакционния анализ в консултацията лекар-пациент.
10. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Комуникативни умения за постигане на споделено разбиране с пациента.
11. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Комуникативни умения за договаряне (споразумяване) с пациента.
12. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Комуникативни умения за въвличане на пациента във вземането на решение.

13. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Комуникативни умения за насърчаване на пациента за поемане на съответна отговорност за изпълнение на терапевтичния план.
14. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Техники за „открехване” на пациента, за създаване на благоприятна за общуването атмосфера.
15. Комуникативни умения, използвани от лекаря за постигане целите и задачите на консултацията. Комуникативни умения при провеждане на физикалния преглед.
16. Комуникативни умения, необходими при общуването с „труден” пациент. Фактори, определящи човека като „труден” за общуване – личностово-обусловени и ситуационни (моментни). Същност на категорията „труден” пациент.
17. Специфични особености и принципи на общуването с „труден” пациент. Съпротиви – същност и видове. Разпознаване и начини за справяне със съпротивите от страна на пациента. Мълчанието на пациента – съпротива или резултат на други причини. Анализирание на мълчанието.
18. Специфични особености и характеристики на основни групи „трудни” пациенти: депресиран, притеснен, агресивен, с говорни и/или слухови нарушения. Препоръки и правила за поведение на лекаря при тези категории пациенти.
19. Особености на общуването с депресиран пациент.
20. Особености на общуването с притеснен (напрегнат) пациент.
21. Особености на общуването с агресивен пациент.
22. Особености на общуването с пациент с говорни или слухови проблеми.
23. Комуникативни умения, необходими при работа в екип. Същност и принципи на екипната работа. Специфични особености на междуличностните отношения в отделните фази от развитието на екипа. Екипни роли. Стил на лидерство.
24. Комуникативни умения, необходими при работа в екип. Техники за „напасване” към характеровите особености на членовете на екипа - прийоми за преодоляване на различията и за използване на общите характеристики при изпълнението на екипните цели.
25. Комуникативни умения при решаване на конфликти. Същност, причини, видове конфликти в медицинската практика.
26. Комуникативни умения при решаване на конфликти. Най-често използвани стилове за решаване на конфликти като страна в конфликта или като посредник.
27. Бариери в общуването. Фактори, затрудняващи комуникацията. Най-често допускани грешки. Правила за изграждане на ефективна комуникация лекар-пациент.

ТЕМИ ЗА ПИСМЕНИ РАЗРАБОТКИ:

1. Кое да изберем – прекалена емпатия и риск от „burn-синдром” или безразличие и самосъхранение?
2. Словото на лекаря – едно от най-мощните и необходими „оръжия” и на съвременната високотехнологична медицина или изживял времето си архаизъм?
3. Конфликтът – опасна болест или необходимо „зло” за развитието на здравния екип?
4. Казването на истината на всяка цена – мобилизация или срыв за пациента?
5. Можем ли и как да превърнем „трудния” пациент в „лесен” ?
6. Как да изградим ефективна връзка лекар-пациент?
7. Как да мотивираме пациента за поведенческа промяна – с личен пример или със здравно обучение?

	ФОРМУЛЯР	Индекс: Фо 04.01.01-02
	УЧЕБНА ПРОГРАМА	Издание: П
		Дата: 10.01.2012 г.
		Страница 11 от 11 стр.

8. Какво означава да си добър лекар – да бъдеш перфектен професионалист или нещо друго?
9. Добрият лидер - мит или реалност?
10. Има ли правилен стил за решаване на конфликта?
11. Екипната работа – необходимост или затруднение за работа на лекаря?

СПИСЪК НА ПРЕПОРЪЧВАНАТА ЛИТЕРАТУРА:

1. Алтшулер Дж. Как да работим с хроничната болест. Българска психиатрична асоциация. С., 1998.
2. Ачкова М. Приложна психология в медицината и здравните грижи., КОТИ ЕООД, С., 2001.
3. Воденичаров Ц. , М. Митова, Л. Гатева. Медицинска етика., Мнемозина, С., 1995.
4. Цв. Валентинова, М. Балашкова, В. Недкова-Миланова Учебник „Обща медицина-теоретични основи“ Автори:, издателски център на МУ-Плевен, 2015г.
5. Горанов М., М. Балашкова, С. Велинова и др. Основи на Общата медицина., Издателски комплекс на ВМИ – Плевен, 2001.
6. Грънчарова Г., С. Александрова, А. Велкова. Медицинска етика., Издателски комплекс на ВМИ – Плевен, 2001.
7. Тончева С., Т. Цветкова, П. Загорчев и др. Наръчник за медицински сестри в извънболничната помощ., Филвест, С., 2000.
8. Юркова К. Обществено здраве., Горекс Прес, С., 2001.

АВТОР НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА:

д-р Ваня Недкова

Доц. д-р Цветелина Валентинова, дм